

N:o 39.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 7 april 1904.
— — — — Andra Kammaren den 7 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckt motion angående lagstiftningsåtgärder i syfte att område, hvarå lifligare byggnadsverksamhet är att emotse, må kunna regleras redan innan det samma erhållit större sammanträngd befolkning.

(Lagutskottets utlåtande n:o 37.)

Till Konungen.

Vid innevarande riksdag har enskild motionär ifrågasatt lagstiftningsåtgärder i syfte, att områden, hvarå lifligare byggnadsverksamhet är att emotse, må kunna på lämpligt sätt regleras redan innan desamma erhållit större sammanträngd befolkning.

Att en planlös byggnadsverksamhet i många fall kan medföra och jämväl haft till följd vådor och olägenheter i flera hänseenden, är enligt Riksdagens mening oförnekligt. Visserligen kunna vederbörande kommuner genom kloka och förutseende åtgärder uträtta mycket i förevarande hänseende, i det de genom inköp af områden, som kunna antagas blifva föremål för byggnadsverksamhet i större skala, eller eljest genom träffande af aftal ofta kunna förhindra, att sådana områden planlöst bebyggas. Och i de flesta fall ligger det äfven i dens välförstådda intresse, hvilken vill

försälja tomter till bebyggande, att på förhand låta uppgöra en tillfredsställande regleringsplan, enär härigenom tomterna lättare vinna köpare. Men svårigheten härvid är, att någon form för vinnande af vederbörlig fastställelse å en sådan plan icke finnes stadgad och att föreskrifter icke finnas meddelade i syfte att framtvinga efterlefnad af en dylik på förhand uppgjord regleringsplan. Enligt Riksdagens mening kan någon befogad erinran icke göras mot lagstiftningsåtgärder, som skulle gifva säljare och köpare af för bebyggande afsedt område möjlighet att i enlighet med bådaderas önskan bringa till stånd en regleringsplan, som uppfyllde de i byggnadsstadgan för rikets städer i tillämpliga delar uppställda fordringar, på sådant sätt, att densamma jämväl för framtiden skulle lända till efter rättelse. Något intrång i den enskilda handlingsfriheten föreligger icke i sådant fall och icke heller kan kostnadsfrågan föranleda betänkligheter. De utgifter, som äro förenade med själfva uppgörandet af planen, äro ju vederbörande villiga att underkasta sig, och i fråga om den formella fastställelseåtgärden lär kostnadssynpunkten icke egentligen komma i betraktande.

För afhjäljande af de missförhållanden, motionen närmast berör, måste emellertid lagstiftningen gå ännu ett steg längre. Visserligen kan man icke skäligen fordra, att i hvarje fall, då af mark utom stad viss del upplåtes till bebyggande, en regleringsplan skall på förhand upprättas med hänsyn allenast till möjligheten, att å berörda mark i framtiden lifvig byggnadsverksamhet kan uppstå. Men i vissa fall, såsom t. ex. då mark i städernas omedelbara närhet upplåtes till bebyggande, är det merendels i hög grad sannolikt, att å densamma skall uppstå ett tätare bebyggt samhälle. Likaledes äro vid järnvägsstationer, i närheten af industriella anläggningar eller eljest förhållandena stundom sådana, att man ganska säkert kan förutse uppkomsten af ett dylikt samhälle. I sådana fall bör i Riksdagens tanke hänsynen till den enskilde jordägaren få vika för det allmänna intresset, att byggnadsverksamheten å sådana områden från början regleras till förekommande af de olägenheter, hvilkas framtida uppkomst man eljest med ganska stor säkerhet kan befara. Riksdagen håller före, att det för dylika fall ej bör vara öfverlåtet åt de enskildes fria vilja att låta upprätta och vederbörligen fastställa en regleringsplan, utan att en ovillkorlig föreskrift härom är berättigad och af behovet påkallad. Det intrång i äganderätten, som lagbestämmelser i sålunda ifrågasatt riktning skulle medföra, lär icke vara af vidare afsevärd beskaffenhet. I nu förevarande fall inträder nämligen i allmänhet

utan jordägarens åtgörande en stegring af hans egendoms värde, och äfven om jordägaren i det allmännas intresse åläggas att, för den händelse han vill genom försäljning af tomter njuta denna värdestegring till godo, låta på sin bekostnad upprätta och fastställa en regleringsplan, lär det icke vara att träda hans rätt eller intresse alltför nära.

Riksdagen förbiser ingalunda, att det är förenadt med en viss svårighet att uppdraga en gräns mellan de fall, då med hänsyn till hvad ofvan anförts en regleringsplan kan anses behöflig, och dem, i hvilka det allenast är och kan blifva fråga om markupplåtelse till mera begränsadt antal. Det torde dock icke vara omöjligt att, såsom skett i utländsk lagstiftning af förevarande art, fastställa vissa synpunkter, som härutinnan böra vara afgörande, och för öfrigt är det enligt Riksdagens mening icke förenadt med någon större våda att gifva den myndighet, som finge i uppdrag att handhafva hithörande ärenden, en tämligen fri pröfningsrätt i förevarande afseende.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, får Riksdagen, som icke kan ingå i någon närmare utveckling af beskaffenheten utaf de lagbestämmelser, som äro erforderliga för vinnande af ofvan angifna syfte, i anledning af förevarande motion anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t taga i öfvervägande, hvilka lagstiftningsåtgärder kunna vidtagas, i syfte att områden, hvarå liffigare byggnadsverksamhet är att emotse, må kunna på lämpligt sätt regleras redan innan desamma erhållit större sammanträngd befolkning, samt för Riksdagen framlägga det förslag i berörda hänseende, hvartill förhållandena kunna anses gifva anledning.

Stockholm den 7 april 1904.

Med undersätlig vördnad.